

Proffsens situation inom folk- och världsmusikgenren

Arrangörsledet – högsta prioritet

Arrangörsledet är idag det svenska musiklivets akilleshäla. Det finns för få ställen att spela på där man kan få vettigt betalt, och de som finns har för svag infrastruktur. Det behövs fler som jobbar professionellt med att arrangera. Ett förslag kan vara att man jobbar lite som i Gävleborg, genom att flera arrangörer i en region går samman om en gemensam producent, med gedigen genrekunskap, som är helt/delvis offentligt finansierad. Denna sköter bokning och mycket av administration utifrån input från arrangörerna om vilken typ av artister de vill ha. Generellt sett måste det fram mer pengar till arrangörerna.

Musikalliansen

Musikalliansen, som kommit till lite i skymundan under det senaste året som en slags tredje anställningsform för frilansmusiker, är ett bra initiativ. (Läs mer på www.musikalliansen.org och artiklar på sida 26-27). Men förutsättningarna för vilka som kan få anställning där måste ses över, så att även mångfalds- och kvalitetsaspekter måste beaktas i högre omfattning vid tillsättning, inte bara strikt arbetstimmes-matematik. Det är inte rimligt att man inte får ha någon fast anställning vid ansökan, det är en förutsättning för att kunna försörja sig för många i vår genre.

Fria gruppstödet

Det fria gruppstödet behöver förstärkas, tröskeln in i systemet är för hög för nya grupper (även om det faktiskt verkar ha blivit bättre i år). Det borde också bli möjligt med mera långsiktiga bidrag för grupper som under en längre tid bevisat sin bidragsvärdighet.

Fasta anställningar/tidsbegränsade uppdrag

Det är helt orimligt att det inte finns några fasta anställningar alls inom vår genre. Samtidigt vill vi inte ha det som i symfoniorkestrarna, där samma musiker sitter år ut och år in.

Det vi framför allt vill åt är produktionsresurserna, så att musiker skall kunna ha tillgång till institutioner med producent, professionell marknadsföring, administration, lokaler etc.

Ett förslag skulle kunna se ut som följer. Landet delas in i fem regioner: Sydsverige (Skåne, Blekinge, Halland, Småland), Väst (Bohuslän, Västergötland, Värmland), Östsverige (Stockholm, Mälardalen, Östergötland, Sörmland, Uppland), Nedre Nord (Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Härjedalen), Övre Nord (Norrbotten). Varje region skall ha ett regionalt uppdrag där en folkmusikensemble (ca 5 personer) får ett uppdrag om t ex 3 år då medlemmarna är garanterade en viss grundförsörjning (t ex motsvarande en 60%-ig tjänst), samt får stöd med marknadsföring, produktion, repetitionslokaler, administration etc motsvarande två heltidstjänster. Gruppen skall då göra ett visst antal konserter i regionen som ingår i deras uppdrag, såväl skolkonserter och workshops som vanliga konserter. (Musikerna anställs inte på heltid eftersom de flesta även förutsätts spela med andra konstellationer för att få utlopp för andra sidor av sin kreativitet). Ett nationellt råd bildas av producenterna för ensemblerna. Tillsammans med en nationell referensgrupp tillsätter dessa vilka grupper som skall anställas i vilka regioner, så att en någorlunda jämn fördelning uppnås när det gäller balans mellan olika folkmusikformer, kön etc. Uppdragen blir som "tjänster", som band kan söka.

Ett alternativ kan vara att man tillsätter en eller ett par enskilda musiker, inte grupper, och att dessa får tillgång till en produktionspott genom vilken de tillsammans med musiker som de tar in på frilansbasis kan genomföra olika projekt. Uppdragen kan t ex administreras av en länsmusik, eller knytas till existerande orkesterinstitutioner, där lokaler och administrativ personal redan finns. Mycket viktigt är dock att även den producerande personalen har genrekompetens.

Det är samtidigt viktigt att uppdragen inte blir av en sådan omfattning så att de tar död på arbetsmarknaden för övriga frilansande grupper i regionen. Mångfald behövs.

Internationell marknadsföring

Här råder något av ett "Merkantilismens problem". Vi vill alla att våra svenska artister skall turnera utomlands mer, eftersom vi upplever att Sveriges befolkning är för liten för att försörja dem. Samtidigt upplever många det som ett problem att utländska artister "smäller högre" i arrangörernas ögon än svenska och "tar" arbetstillfällen från de inhemska, trots att våra lokala artister håller lika hög klass. Inkonsekvent, eller hur? Sedan har vi hela miljö- och klimatproblemet; alla de utsläpp som artister på turné i världen genererar. Så Sverige måste inse att den enda lösningen på försörjningsproblemen för folkmusiker i Sverige inte kan vara att "ni måste turnera mer utomlands".

Artister bör därför stödjas i första hand när det gäller verksamhet i närområdet, dit de kan ta sig med tåg eller båt; artister i Sydsverige bör uppmuntras att turnera i Danmark, Tyskland och Polen, artister i Västsverige i Norge och Storbritannien, artister i Östra Sverige i Finland och Baltikum och artister i Norra Sverige i Norge och Finland. Och vice versa, arrangörer bör uppmuntras att ta emot artister från dessa regioner. Av miljömässiga skäl måste det på lång sikt bli möjligt att försörja sig professionellt som folkmusiker utan att vara tvungen att flyga världen runt. Vare sig vi vill det eller ej, så lär den tiden snart vara förbi.

På kort sikt är dock också den internationella marknaden viktig, och här har vi en viktig chans i och med att Womex kommer att vara i Köpenhamn de närmaste tre åren, vilket genom kraftigt minskade resekostnader möjliggör en helt annan närvaro på Womex än hittills. Rikskonserter och Export Music Sweden, ExMS, bör göra en rejäl insats. Även aktörer i Sydsverige kunde göra en satsning. Det är risk för att en satsning på Womex i Köpenhamn går om intet när Rikskonserterns bidrag kraftigt kringskurits. Det får inte ske!

Bokare

Artisterna i Sverige inom vår genre är i desperat behov av bokare för att komma vidare i sin artistiska utveckling, men det är för närvarande för lite pengar i genren för att det skall gå att försörja sig som bokare. På längre sikt löses detta bäst genom mer pengar till arrangörerna, så att det blir kommersiellt lönsamt att vara bokare. På kort sikt kan det dock vara nödvändigt att införa någon slags "bokarstöd" för att få snurr på verksamheten, (på motsvarande sätt som CDA har ett stöd från staten för att sprida svensk inspelad musik).¹ Kanske skulle det kunna inkluderas i länsmusikstiftelsernas regionala uppdrag att marknadsföra artister som är verksamma i regionen.

¹ Stödet till CDA är indraget 2009. Det är en stor risk att CDA, som är nödvändig för att de mindre skivbolagen ska få sina skivor distribuerade tvingas upphöra med sin verksamhet. (Redaktörens anmärkning)

Momsreglerna måste också ses över, då de för tillfället missgynnar bokare eftersom det blir billigare att boka ett band direkt och slippa betala moms än att gå via ett bokningsbolag. AMA, som sköter fakturering åt artister utan F-skattesedel har nyligen åkt på en skattesmäll.² Skatteverket har börjat betrakta dem som ett momspliktigt bokningsbolag. Därför är de för tillfället inte är operativa. Detta måste ändras!

Fonogramstöd - inspelningsstöd

Det blir allt svårare att tjäna några pengar på att spela in skivor. Samtidigt är en professionellt utförd inspelning, och helst en tryckt skiva, med alla de kostnader som det innebär, fortfarande en viktig förutsättning för att kunna få spelningar. Därför behöver reglerna för stöd till produktion av fonogram ses över. Det måste bli lättare för grupper som vill spela in och ge ut sin musik själva att erhålla stöd. Man borde också överväga om inte moms på CD-skivor och inspelningar borde sänkas till 6%, samma som för böcker, vilket också skulle leda till större intäkter för artisterna.

Pär Moberg

² AMA – All Music Agency, möjliggöra för musiker att fakturera spelningar. Medlemmar i fackförbunden Musikerförbundet och SYMF betalar lägre avgifter för AMA:s tjänster än andra. Läs mera på www.ama.se.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

Nu finns det möjlighet för ideella föreningar inom kultursektorn att söka jämställdhetsbidrag.

Ansökningsperiod
2 januari – 2 mars 2009

För mer information:
ungdomsstyrelsen.se/bidrag